



ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Hargaša a členov senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a JUDr. Jaroslavy Fúrovej v právnej veci žalobcu: **Ing. J., S., zastúpeného JUDr. D., advokátom, K.**, proti žalovanému: **Krajský pozemkový úrad v Nitre**, Štefánikova trieda č. 69, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 2006/00219/1796 zo dňa 14.8.2006, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 27. novembra 2007, č. k. 29S/37/2006-80, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 27. novembra 2007, č. k. 29S/37/2006-80 **p o t v r d z u j e .**

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol žalobu žalobcu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 2006/00219/1796 zo dňa 14.8.2006, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Leviciach č. 73/2006-Š, P 2006/00498 zo dňa 15.5.2006. Uvedeným rozhodnutím v znení opravy vykonanej dňa 26.5.2006 Obvodný pozemkový úrad v Leviciach vyhovel protestu prokurátora pod číslom Kd3005/06-5 zo dňa 6.4.2006, a podľa § 69 ods. 1 zákona č. 71/1967 o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 71/1967 Zb.) zrušil svoje rozhodnutie č.

41/2004 zo dňa 29.9.2004 vo veci priznania náhrady podľa zákona č. 503/2003 Z. z. pre žalobcu.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že správny orgán prvého stupňa pri vydávaní svojho pôvodného rozhodnutia zo dňa 29.9.2004 nepostupoval v súlade so zákonom, keď dôsledne neskúmal, kto bol pôvodným vlastníkom nehnuteľnosti, ku ktorým si žalobca uplatnil reštitučný nárok, kto a na základe čoho bol ich vlastníkom po smrti pôvodného vlastníka a dôsledne nezisťoval ani spôsob prechodu nehnuteľnosti na štát v rozhodnom období t. j. od 25. februára 1948 do 1. januára 1990. Žalobcom tvrdený pôvodný vlastník nehnuteľnosti zomrel v roku X., preto bolo potrebné osobitne skúmať i otázku právneho nástupníctva po ňom, ako i čas, kedy nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu a kto bol ich vlastníkom v čase prechodu. Krajský súd dospel k záveru, že správny orgán prvého stupňa pred vydaním rozhodnutia zo dňa 29.9.2004 nedostatočne zistil skutočný stav veci a vydanie tohto rozhodnutia sa javí ako predčasné, vydané bez náležitého prešetrenia relevantných skutočností, najmä pokiaľ ide o otázku právneho nástupníctva po pôvodne oprávnenej osobe, t. j. po vlastníkovi nehnuteľnosti.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal žalobca odvolanie. Uviedol, že s právnym názorom Krajského súdu v Nitre ako aj žalovaného nesúhlasí. V plnom rozsahu sa pridržiaval podanej žaloby, pričom namietal, že rozsudok Krajského súdu v Nitre vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na to, že dňa 21.4.2004 si uplatnil nárok na navrátenie vlastníctva k pozemkom, pričom správny orgán prvého stupňa v konaní zistil, že pozemkoknižné operáty katastrálnych území B. a I. boli počas druhej svetovej vojny zničené. Na preukázanie svojich nárokov preto predložil kópie pozemkových hárkov č. 769 a 1178 (katastrálne územie I.) a č. 323 (katastrálne územie B.), z ktorých vyplývalo, že skutočnými držiteľmi dotknutých pozemkov boli T. a K.. T. ako pôvodný vlastník nehnuteľnosti zomrel dňa X. a jeho syn K. sa po smrti svojho otca T. stal vlastníkom predmetných nehnuteľností a bol ním až do času, kým došlo k svojvoľnému a ničím nepodloženému zápisu do pozemkovej knihy. Neexistujú však žiadne konfiškačné rozhodnutia na majetok K., ktoré by mohli byť právnym dôvodom nadobudnutia vlastníctva dotknutých pozemkov štátom a súčasne nemôžu byť považované za reštitučný titul. Za tejto situácie je potrebné mať za nepriamo preukázané, že k prevodu nehnuteľností došlo bez právneho dôvodu. Krajský prokurátor vo svojom proteste, ako i žalovaný a krajský súd vo svojich rozhodnutiach potom

nesprávne právne vec posúdili tvrdiac, že existencia reštitučného titulu nebola preukázaná a že uplatnenie nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom nebolo určité. Namietal tvrdenie prokurátora, že uplatnenie nároku na navrátenie vlastníctva zo strany žalobcu neobsahuje označenie pozemku a neuvádza reštitučný titul, pretože v podaní žalobcu sú uvedené pozemkové hárky č. 1178, 1779, 769 a 323 a ich kópie boli priložené. V rozpore s obsahom spisov je i zistenie žalovaného v napadnutom rozhodnutí, že žalobcovi bola priznaná náhrada za pozemky uvedené na pozemkovom hárku č. 769 nad rámeč žalobcom podaného nároku. Touto námietkou sa však Krajský súd v Nitre v odôvodnení svojho rozsudku bližšie nevysporiadal. Ďalej uviedol, že záver krajského súdu, ktorým potvrdil právny názor krajského prokurátora uvedený v proteste, že výrok rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 8P 180/2004-5 z 20.7.2004, ktorým súd určil „súd určuje, že neb. T., zomrelý dňa X. je starým otcom Ing. J.“ je neurčitý a záver žalovaného, uvedený v žalobou napadnutom rozhodnutí, že osoba, ktorá má byť vnukom T. H. nie je možné s určitosťou a preukázateľne označiť za osobu navrhovateľa, je nesprávnym právnym posúdením veci, ktoré sa vymyká ustálenej praxi. Krajský súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia neuviedol, prečo nerešpektuje právoplatný rozsudok Okresného súdu v Leviciach. Rozsudok krajského súdu je preto možné v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 OSP považovať za nepreskúmateľný. V odvolaní ďalej poukázal na Ústavu ČSR účinnú do 9.6.1948 a na medzinárodné dokumenty (Štrbský protokol, uzavretý dňa 25.5.1949, Protokol o bližšej úprave otázok podľa VI. štrbského protokolu, podpísaný dňa 29.6.1950), ktoré nemohli byť sami o sebe bez ďalšieho právnym dôvodom prechodu vlastníctva k pozemkom na štát. V prípade, ak by došlo k prevzatiu dotknutých pozemkov štátom len na základe opatrenia odvolávajúceho sa na Štrbský protokol, išlo by o prevzatie bez právneho dôvodu, čo je reštitučný titul podľa § 3 ods. 1 písm. o/ príslušného zákona, čo zistil i prvostupňový správny orgán vo svojom rozhodnutí zo dňa 29.9.2004, ale chybou v písaní je v tomto rozhodnutí uvedený ako reštitučný titul ustanovenie § 3 ods. 1 písm. m/ príslušného zákona, čo však nemá za následok nesprávnosť rozhodnutia ako takého. Napokon žalobca uviedol, že zrušenie rozhodnutia na základe protestu prokurátora je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktoré vždy je citeľným zásahom do právneho stavu a vzťahov ustálených na základe predchádzajúceho protestu napadnutého právoplatného rozhodnutia. Správny orgán, ktorý o proteste rozhoduje by mal vždy zvažovať, či protest obsahuje také závažné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali mimoriadny zásah do ustálených právnych pomerov, a to osobitne vtedy, ak na základe predchádzajúceho protestom napadnutého

rozhodnutia došlo k vzniku vlastníckych práv. Žiadal preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zmenil tak, že rozhodnutie Krajského pozemkového úradu v Nitre č. 2006/00219/1796 zo dňa 14.8.2006 o odvolaní proti rozhodnutiu Obvodného pozemkového úradu v Leviciach č. 73/2006-Š, P2006/00498 zo dňa 15.5.2006 ako i rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu v Leviciach č. 73/2006-Š, P2006/00498 zo dňa 15.5.2006, ktorým sa vyhovel protestu krajského prokurátora v Nitre zo dňa 27.3.2006 pod č. zn. Kd3006/06-S sa zrušujú a vec sa vracia žalovanému na ďalšie.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 OSP na pojednávaní podľa § 250ja ods. 2, veta druhá OSP a rozhodol podľa § 219 OSP tak, že napadnutý rozsudok potvrdil, pretože dospel k záveru, že je vecne správny.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 503/2003 Z. z.“), právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Podľa § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby v prípadoch uvedených v ustanovení § 3, zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu, sú oprávnenými osobami štátni občania Slovenskej republiky, fyzické osoby v tomto poradí:

- c/ deti a manžel osoby uvedenej v odseku 1, všetci rovným dielom; ak dieťa zomrelo pred uplynutím lehoty uvedenej v ustanovení § 5, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti, a ak niektoré z nich zomrelo, jeho deti,
- e/ súrodenci osoby uvedenej v odseku 1, ak niektorý z nich zomrel, sú na jeho mieste oprávnenými osobami jeho deti.

Podľa § 5 ods. 1, 2 citovaného zákona, právo na navrátenie vlastníctva k pozemku môže uplatniť oprávnená osoba do 31. decembra 2004 na obvodnom pozemkovom úrade, v ktorého obvode vlastnila pozemok, ak zároveň preukáže skutočnosti podľa § 3. Neuplatnením práva v lehote právo zanikne.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že oprávnenou osobou je občan Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území, ktorého pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej „len rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3 zákona. V prípade, ak oprávnená osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby, zomrela pred uplynutím lehoty t. j. pred 31.12.2004, zákon prizná postavenie oprávnenej osoby i ďalším fyzickým osobám v stanovenom podaní. Uvedené znamená, že občan, ktorý si uplatnil reštitučný nárok podľa citovaných ustanovení, musí predovšetkým preukázať, že je oprávnenou osobou, resp. že nárok si uplatňuje ako nástupca pôvodne oprávnenej osoby, ktorej pozemok v rozhodnom období t. j. od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu. Bolo preto povinnosťou žalobcu preukázať, že je oprávnenou osobou, resp. že si nárok uplatňuje ako nástupca pôvodnej oprávnenej osoby, ktorej pozemok v rozhodnom období t. j. od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu. Žalobca však túto skutočnosť, t. j. že je oprávnenou osobou resp. nástupcom po pôvodnej oprávnenej osobe v konaní, ktoré predchádzalo rozhodnutiu Obvodného pozemkového úradu v Leviciach č. 41/2004, P2004/00201 zo dňa 29.4.2004 dostatočným spôsobom nepreukázal.

Žalobca v odvolaní tvrdí, že bol oprávnenou osobou uplatňujúcou právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktorej pôvodným vlastníkom bol K. podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. e/ zákona č. 503/2003 Z. z. Uvedené tvrdenie odôvodnil tým, že T., pôvodný vlastník nehnuteľnosti, ku ktorým si nárok na navrátenie vlastníctva uplatnil, zomrel X., pričom zo samotného objektívneho práva a s ohľadom na skutočnosti vyplývajúce zo spisu potom vyplýva, že v deň smrti T. H. sa vlastníkom nehnuteľnosti stal jeho jediný zákonný (manželský) potomok K.. Ďalej poukázal, že z rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 8P 180/2004-5 z 20.7.2004 a z rodného listu žalobcu vyplýva, že bol synom J., narodeného v roku X., zomrelého X., ktorý bol nemanželským synom T. H., t. j. že žalobca bol vnukom T. H.. Z uvedeného potom vyvodil, že

K., zomrelý X. bol strýkom žalobcu, t. j. že žalobca bol dieťaťom súrodenca K., ktorý pred 31.1.2004 zomrel.

Pre takýto záver t. j. že žalobca bol oprávnenou osobou uplatňujúcou právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktorých pôvodným vlastníkom bol K. však aj podľa názoru odvolacieho súdu sa v administratívnom spise, ktorý bol predložený súdu, nenachádzajú dostatočné podklady. Je síce pravdou, že K. zomrel v rozhodnom období a mohol byť oprávnenou osobou za predpokladu splnenia podmienok uvedených v zákone č. 503/2003 Z. z. Bolo povinnosťou žalobcu preukázať právne nástupníctvo po K. i predložením matričných resp. iných dokladov tak, aby bolo možné ustáliť jeho právne postavenie podľa § 2 ods. 2 písm. e/ citovaného zákona, čo však žalobca aj podľa názoru odvolacieho súdu neurobil. Je síce taktiež pravdou, že rozsudok Okresného súdu v Leviciach č. k. 8P/180/2004-5 zo dňa 20. júla 2004, ktorým bolo určené, že neb. T., zomrelý X. je starým otcom Ing. J., je v zmysle § 159 ods. 2 záväzný pre každého, keďže ním bolo rozhodnuté o osobnom stave, avšak samotný tento výrok sám o sebe nie je postačujúci pre záver, že žalobca je oprávnenou osobou po neb. K.. Aj podľa názoru odvolacieho súdu nebolo totiž žiadnym hodnoverným spôsobom preukázané, že neb. K. je súrodencom navrhovateľa J., ako aj že J. t. j. otec navrhovateľa bol synom T. H.. Súd poukazuje na to, že dôvody, ako to vyplýva z citovaného ustanovenia § 159 ods. 2 nie sú záväzné pre najvyšší súd resp. pre iné štátne orgány. Rovnako nebolo preukázané ani právne nástupníctvo podľa § 2 ods. 2 písm. c/ zákona č. 503/2003 Z. z., keďže žalobca nepreukázal, že jeho otec J. bol synom pôvodného vlastníka T. H.. Uvedený rozsudok okresného súdu takúto skutočnosť neurčoval. Otázku právneho nástupníctva po pôvodnej oprávnenej osobe t. j. po vlastníkovi nehnuteľnosti v čase prechodu na štát správny orgán posúdil nesprávne, keď nedostatočne zistil skutkový stav veci a vydanie tohto rozhodnutia je predčasné, t. j. vydané bez náležitého prešetrenia právne relevantných skutočností.

Odvolací súd sa stotožňuje s právnym názorom krajského súdu, že správny orgán prvého stupňa pri vydávaní svojho pôvodného rozhodnutia zo dňa 29.9.2004 nepostupoval v súlade so zákonom, keď dôsledne neskúmal, kto bol pôvodným vlastníkom nehnuteľnosti, ku ktorým si žalobca uplatnil reštitučný nárok, kto a na základe čoho bol ich vlastníkom po smrti pôvodného vlastníka a dôsledne nezisťoval ani spôsob prechodu nehnuteľnosti na štát v rozhodnom období t. j. od 25. februára 1948 do 1. januára 1990.

Napokon neopodstatnená je aj námietka žalobcu uvedená v odvolaní, že žalobca nemusí preukázať reštitučný titul, keďže táto skutočnosť t. j. povinnosť vyplýva žalobcovi z ustanovenia § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z.

Nepochybil preto krajský súd, keď žalobu žalobcu zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na závery uvedené vyššie považoval námietky žalobcu uvedené v odvolaní proti rozsudku krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci. Preto napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil. Pritom sa stotožnil s právnym posúdením dôvodmi krajského súdu, viazaný tiež rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP).

O trovách odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 OSP a § 142 ods. 1 OSP tak, že žalobcovi nepriznal ich náhradu, pretože nebol v tomto konaní úspešný a žalovanému preto, že mu z dôvodu neúspešného odvolania žalobcu žiadne trovy nevznikli.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 12. novembra 2008

JUDr. Jozef H a r g a š, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Peter Szimeth

